

Demokratilæring på Utøya og kompetansemål i læreplaner for fag

«Demokratilæring på Utøya» lar elever i 9.og 10.klasse jobbe aktivt med å utvikle sin demokratiske kompetanse på et sted der demokratiets verdier ble angrepet på verst tenkelige måte 22.juli 2011. Ved å kombinere prinsipper fra minnelæring og opplæring i demokratisk medborgerskap, legger «Demokratilæring på Utøya» til rette for at elever og lærere kan diskutere og lære om hvordan man som aktive demokratiske medborgere kan bidra til at terroren 22.juli aldri skal skje igjen.

Formålsparagrafen i opplæringsloven understreker at opplæringen skal fremme demokrati, og at elevene har rett til medbestemmelse. I læreplanverket følges dette opp i Generell del, i prinsipper for opplæringen og i enkelte læreplaner for fag.

Et viktig samfunnsmandat for skolen er å utdanne og danne aktive demokratiske samfunnsborgere for fremtiden. Hvor viktig dette er blir tydelig i møte med krefter som truer demokratiet: diskriminering, hatefulle ytringer, hatkriminalitet, ekstremisme, radikalisering og terror.

I fagfornyelsen foreslått av Kunnskapsdepartementet i Meld. St.28 (2015-16), er **demokratisk medborgerskap** løftet fram som et av tre prioriterte tverrfaglige temaer. Dette er temaer det er spesielt viktig å jobbe med på tvers av fag.

Demokratisk medborgerskap i skolen skal legge til rette for læring som styrker elevenes demokratiforståelse og evne til å delta i demokratiske prosesser og fellesskap. Med andre ord læring *om* demokratiet, *for* demokratisk deltakelse og *gjennom* demokratisk deltakelse.

Innholdet i «Demokratilæring på Utøya» er forankret i læreplanverket og aktuelt i arbeidet med kompetansemål etter 10.årstrinn i utvalgte fag:

Norsk	- delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon
	- gjenkjenne retoriske appellformer og måter å argumentere på
	- drøfte hvordan språkbruk kan virke diskriminerende og trakasserende
	- skrive kreative, informative, reflekterende og argumenterende tekster på hovedmål og sidemål med begrunnede synspunkter og tilpasset mottaker, formål og medium

Samfunnsfag	<ul style="list-style-type: none"> - vise korleis hendingar kan framstillast ulikt, og drøfte korleis interesser og ideologi kan prege synet på kva som blir opplevd som fakta og sanning
	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte ideal om menneskeverd, diskriminering og utvikling av rasisme i eit historisk og no tidig perspektiv
	<ul style="list-style-type: none"> - gjere greie for hovudprinsippa i FN-pakta, FNs menneskerettserklæring og sentrale FN-konvensjonar, mellom anna ILO-konvensjonen om urfolks rettar, vise korleis dei kjem til syne i lovgjeving, og drøfte konsekvensar av brot på menneskerettar
	<ul style="list-style-type: none"> - finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis
	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte viktige omveltingar i samfunnet i nyare tid, og reflektere over korleis dagens samfunn opnar for nye omveltingar
	<ul style="list-style-type: none"> - identifisere samfunnsfaglege argument, fakta og påstandar i samfunnsdebattar og diskusjonar på Internett, vurdere dei kritisk og vurdere rettar og konsekvensar når ein offentleggjer noko på Internett
KRLE	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte etiske spørsmål knyttet til menneskeverd og menneskerettigheter, likeverd og likestilling, blant annet ved å ta utgangspunkt i kjente forbilder
	<ul style="list-style-type: none"> - drøfte verdivalg og aktuelle temaer i samfunnet lokalt og globalt: sosialt og økologisk ansvar, teknologiske utfordringer, fredsarbeid og demokrati
	<ul style="list-style-type: none"> - reflektere over etiske spørsmål knyttet til mellommenneskelige relasjonar, familie og venner, samliv, heterofili og homofili, ungdomskultur og kroppskultur
	<ul style="list-style-type: none"> - vise respekt for menneskers tros- og livssynsoppfatningar, ritualer, hellige gjenstandar og stader

